

Djeca – očinstvo u svagdašnjici

UVODNA MOLITVA

Oče, djecu koju si nam povjerio donosimo pred tebe moleći:

- da upoznaju Krista kao Spasitelja još u ranoj dobi i da žude za bliskim odnosom s tobom tijekom djetinjstva, mladenaštva i zrelih godina, molimo te. **Gospodine, usliši nas!**
- da razviju naviku molitve i čitanja tvoje Riječi, molimo te. **Gospodine, usliši nas!**
- da dovedeš u njihov život pobožne odrasle osobe i prijatelje koji će im pomoći da izrastu u pobožne ljude, molimo te. **Gospodine, usliši nas!**
- da ih sačuvaš čistima i da im daš snage da se odupru iskušenjima, a kada padnu da ih svojim milosrđem pridigneš, molimo te. **Gospodine, usliši nas!**
- da razviju mudrost, osjećaj odgovornosti i snažnu savjest, molimo te. **Gospodine, usliši nas!**
- da vide druge ljude kao što ih ti vidiš te da se prema njima odnose s ljubavlju i poštovanjem, molimo te. **Gospodine, usliši nas!**
- da ih zaštitiš od emocionalne, fizičke i duhovne opasnosti, molimo te. **Gospodine, usliši nas!**
- da prepoznaju tvoj poziv bilo za brak bilo na posvećeni život te da ustrajno živeći ga pridonesu tvojemu Kraljevstvu, molimo te. **Gospodine, usliši nas!**
- da kada napuste roditeljski dom ponesu sa sobom kršćanske vrijednosti i pogled na vječnost, molimo te. **Gospodine, usliši nas!**

Slava Ocu...

Mudar otac ne propušta prigodu svakodnevno moliti za svoju djecu i udjeljivati im očinski blagoslov još od majčine utrobe. Vrijeme uloženo u molitvu i blagoslivljanje vlastite djece vraća se višestruko, jer sjeme zasađeno na podatnom tlu dječjih duša, pravilno njegovano, rađa dobrim plodovima u mladosti i zrelosti. Tako uloženo vrijeme uistinu je neprocjenjivo. Međutim, potreb-

no je osvijestiti da se vrijeme mora svjesno i ciljano odvojiti, kako ono za molitvu tako i ono koje ćemo s punom pozornošću posvetiti djeci tako da se nijedno od njih ne osjeća zakinuto. O cijeni očeva vremena progovara priča u nastavku.

MOTIVACIJA

Bojažljivim glasom i očima ispunjenim ljubavlju dječčić pozdravi oca koji se vratio s posla. »Tata, koliko zaradiš za jedan sat?«

Prilično iznenađen, otac odgovori: »Nemoj me sada gnjaviti. Umoran sam.«

»Ali, tata, samo mi reci, molim te! Koliko zaradiš za jedan sat?«, navaljivao je dječak.

Otac je na kraju popustio odgovorivši: »Dvadeset kuna na sat.«

»Dobro, tata. Možeš li mi posuditi deset kuna?«, upitao je dječak.

Pokazujući svoj umor i izrazitu uznemirenost, otac je viknuo: »Znači, zato si me pitao koliko zaradim, zar ne!? Idi spavaj i ne dosađuj mi više!«

Već se smračilo i otac je razmišljao o onome što je rekao. Osjećao se krivim. Možda je njegov sin želio nešto kupiti?

Konačno, želeći sebi olakšati misli, otišao je u sinovu sobu. »Spavaš li, sine?«, upita otac.

»Ne, tata. Zašto?«, upita dječak drijemajući.

»Evo novca koji si tražio«, reče otac.

»Hvala, tata!«, razveselio se sin. Stavio je ruku pod jastuk i izvadio nešto novca. »Sad imam dovoljno! Imam dvadeset kuna!«, reče.

Otac se zagleda u sina pokušavajući odgonetnuti što se događa.

»Tata, mogu li kupiti jedan sat tvoga vremena?«

Shvativši sinovljevu namjeru, otac ga čvrsto zagrlji, a oči mu se zacakliše.

RAZMISLI

- Kakav utjecaj moj posao ima na moje očinstvo i obiteljski život, a kakav utjecaj ima moja obitelj na posao?
- Uspijevam li ljubavlju nadvladati svoj umor i nervozu te posvetiti vrijeme svakom svojem djetetu? Na koji način s njima najradije provodim vrijeme? Usređuje li ih takav način ili bih trebao potražiti neke druge?
- Dopuštam li da mi hobiji i osobito »kradljivici vremena« poput raznih ekrana (televizijskih, računalnih, mobilnih) oduzmu i ono vrijeme koje bih mogao provesti s obitelji?

Zbog različitih razloga članovi suvremenih obitelji sve manje vremena provode zajedno. Odrasli su zaokupljeni svojim problemima, pritisnuti sve užurbanijim ritmom života i rastućim zahtjevima društva. Produbljuje se otuđenje, a djeca traže nadomjeske na društvenim mrežama ili na ulici. Tako sve više dolaze u doticaj s raznim vrstama ovisnosti, pa se lako može dogoditi da se otac nađe u nekoj od suvremenih verzija prispodobe o izgubljenom sinu.

S druge strane, roditelji su pozvani shvatiti i prihvatiti da ne mogu živjeti život i preuzimati životne odgovornosti umjesto djece, nego ih za njih trebaju što bolje pripremiti i osposobiti. Naime, ona su ponajprije Božja djeca te imaju slobodu izbora između dobra i zla, pravih i krivih

putova. Krenu li, unatoč roditeljskim nastojanjima i upozorenjima, životnim stranputicama, preostaje moliti i čekati da se vrate na pravi put i radovati se kad se to dogodi. Ako su temelji dobro postavljeni, veća je vjerojatnost da se to i ostvari.

RAZRADA

Što kaže Sveto pismo?

Čovjek neki imao dva sina. Mlađi reče ocu: »Oče, daj mi dio dobara koji mi pripada.« I razdijeli im imanje. Nakon nekoliko dana mlađi sin pokupi sve, oputova u daleku zemlju i ondje potraži svoja dobra živeći razvratno. Kad sve potroši, nastaje ljuta glad u onoj zemlji te on počne oskudijevati. Ode i pribi se kod jednoga žitelja u onoj zemlji. On ga posla na svoja polja pasti svinje. Želio se nasititi rogačima što su ih jele svinje, ali mu ih nitko nije davao. Došavši k sebi, reče: »Koliki najamnici oca moga imaju kruha napretek, a ja ovdje umirem od gladi! Ustat ću, poći svomu ocu i reći mu: 'Oče, sagriješih protiv Neba i pred tobom! Nisam više dostojan zvati se sinom tvojim. Primi me kao jednog od svojih najamnika.'« Usta i pođe svom ocu.

Dok je još bio daleko, njegov ga otac ugleda, ganu se, potrča, pade mu oko vrata i izljubi ga. A sin će mu: »Oče! Sagriješih protiv Neba i pred tobom! Nisam više dostojan zvati se sinom tvojim.« A otac reče slugama: »Brzo iznesite haljinu najljepšu i obucite ga! Stavite mu prsten na ruku i obuću na noge! Tele ugojeno dovedite i zakoljite, pa da se pogostimo i provedimo jer sin mi ovaj bijaše mrtav i oživje, izgubljen bijaše i naše se!« I stadoše se veseliti.

A stariji mu sin bijaše u polju. Kad se na povratku približio kući, začu svirku i igru pa dozva jednoga slugu da se raspita što je to. A ovaj će mu: »Došao tvoj brat pa otac tvoj zakla tele ugojeno što sina zdrava dočeka.« A on se rasrdi i ne htjede ući. Otac tada iziđe i stane ga nagovarati. A on će ocu: »Evo toliko ti godina služim i nikada ne prestupih tvoju zapovijed, a nikad mi ni jareta nisi dao da se s prijateljima provedim. A kada dođe ovaj sin tvoj koji s bludnicama proždrije tvoje imanje, ti mu zakla ugojeno tele.« Nato će mu otac: »Sinko, ti si uvijek sa mnom i sve moje – tvoje je. No trebalo se veseliti i radovati jer ovaj brat tvoj bijaše mrtav i oživje, izgubljen i naše se!« (Lk 15,11-32)

U ovoj Isusovoj prisposobi upoznajemo oca koji sa svojim sinovima postupa strpljivo i milosrdno. Vjerojatno je takav s njima bio od početka. Ljubio ih je i brinuo se za njih kao pravi otac. No, njih dvojica izrastoše u dvije osobe međusobno vrlo različite i svaka na svoju ruku. Gotovo da bismo mogli reći kako ocu iz ove prisposobe odgoj sinova i nije baš uspio: mlađi ga je ostavio uzevši polovicu imanja koja mu je pripadala, a stariji se zatvorio u sebe, izvana doduše besprijekoran, ali iznutra pun zavisti. Nije bilo lako ocu gledati kako njegova ljubav ne nalazi pravog odgovora, sve dok mlađi nije »došao k sebi«, dok se nije pokajao za svoja zlodjela i krenuo natrag k ocu. Nakon svih godina zalijevanja dođe i vrijeme žetve, sigurno je pomislio strpljiv i milosrdan otac. Ljubav na kraju pobjeđuje.

Otac iz prisposobe slika je Boga – Oca, Sina i Duha Svetoga – koji s ljudima isto tako postupa, strpljivo i milosrdno. I mi smo međusobno različiti, svaki na svoju ruku. I s nama mnogo toga nije *kako Bog zapovijeda*: bježimo i skrivamo se od njega, klanjamo se idolima, ugađamo sebi, a ne njemu... Griješimo mišlju, riječju, djelom i propustom. A Bog je strpljiv i oprašta kad mu se vratimo, i prima nas na svoju gozbu kad se pokajemo za svoje grijehe i odlučimo biti s njim, izvana i iznutra. O, kad bi današnji očevi, spoznavši Očevu ljubav i milosrđe, umjesto da ih propuštaju, koristili svakodnevnne prigode da povjerenoj im djeci strpljivo iskazuju ljubav i milosrđe!

Što kaže Crkva?

- *Kao što iskustvo pokazuje, očeva odsutnost izaziva psihološke i čudoredne poremećaje, te znatne teškoće u obiteljskim odnosima; isto vrijedi u obratnom smislu, za nasilničko ponašanje oca, osobito ondje gdje još postoji pojava koja se naziva »mačizam«, to jest prekomjerno uzdizanje muških povlastica koje ponizuju ženu i priječe razvoj zdravih obiteljskih odnosa. (Familiaris consortio, 25)*

Na istomu tragu su i dvije kateheze koje je papa Franjo 28. siječnja i 4. veljače 2015. godine posvetio očevima u ciklusu kateheza između dviju sinoda biskupâ o obitelji. Dio teksta druge kateheze kasnije je uvršten u njegovu apostolsku pobudnicu *Amoris laetitia*.

- *»Otac« je riječ poznata svima, univerzalna riječ. Ona pokazuje temeljni odnos čija je stvarnost stara koliko i ljudska povijest. Danas se, međutim, ide toliko daleko da se naše društvo naziva »društvo bez očeva«. Drugim riječima, osobito u zapadnoj kulturi, lik oca simbolično je odsutan, nestao, uklonjen. (Iz kateheze pape Franje na Općoj audijenciji 28. siječnja 2015.)*
- *Bog je postavio oca u obitelji da, svojim dragocjenim osobinama muškosti, bude »blizu svoje supruge, da dijeli s njom sve, radosti i tuge, napore i nade. I da bude blizu djece u njihovom rastu: kad se igraju i kad ispunjavaju svoje obveze, kad su bezbrižni i kada su tjeskobni, kad govore i kad šute, kad se odvaže na nešto i kad ih je strah, kad naprave pogriješan korak i kad ponovno pronađu svoj put; otac je nazočan uvijek. No, biti nazočan ne znači kontrolirati, jer očevi koji su previše skloni kontroli sputavaju djecu, ne dopuštaju im da rastu.« (Amoris laetitia, 177)*

RAD U SKUPINI (A)

Prvo podcrtaj dio teksta koji te je najviše dojmio a potom, ako želiš, podijeli obrazloženje s ostalim članovima skupine. Potom pokušajte tijekom rasprave u skupini zajedno doći do odgovorâ na sljedeća pitanja:

- Prepoznajete li pojavu »mačizma« u svojoj sredini i s njome povezano nasilničko ponašanje? Po čemu je to u suprotnosti s Kristovim učenjem koje isključuje nasilje?
- Primjećujete li u Hrvatskoj neke od simptoma »društva bez očeva« koje spominje papa Franjo? Koje su posljedice toga?
- Što za vas znači pretjerana kontrola nad djecom? Na koji način uspostaviti mudru ravnotežu između potrebne kontrole radi zaštite djeteta od ugroza i razvijanja osjećaja njihove osobne slobode i odgovornosti?

Što kaže znanost?

- U istraživanju koje je obuhvatilo dvadeset i tri kulture pokazalo se da je povezanost otac – dijete podjednaka u svima njima, što pobija vjerovanje da očinstvo muškarci ne drže toliko važnim dijelom ispunjavanja svojeg identiteta kao što to drže majke. (Mackey, 2003.)
- Današnji očevi provode više vremena sa svojom djecom nego što su to činili njihovi očevi. Prema istraživanju *Pew* istraživačkog centra u SAD-u od 1965. do 2011. godine, gotovo se utrostručilo sa 2,5 na 7,3 sata na tjedan, a u Velikoj Britaniji od 1974. do 2014. godine povećalo se sedam puta, sa 5 na 35 minuta na dan.

- Očeva prisutnost i uključenost od presudnog je značaja za kognitivan i društveni razvoj te školski uspjeh djece tijekom čitavoga djetinjstva, bilo da je riječ o dvogodišnjacima (Tamis-LeMonda et al., 2004.), petogodišnjacima (Martin, Ryan & Brooks-Gun, 2007.) ili adolescentima (Offer, 2013.; Heard, 2007.).

RAD U SKUPINI (B)

Prvo označi točku koja te je najviše dojmila a potom, ako želiš, podijeli obrazloženje svojega izbora s ostalim članovima skupine. Na kraju pokušajte tijekom rasprave zajedno doći do odgovorâ na sljedeća pitanja:

- Što očinstvo znači za identitet muškarca u hrvatskom društvu?
- Što mislite o povećanju vremena koje današnji očevi provode sa svojom djecom u usporedbi s prethodnim naraštajima? Je li 7,3 sata na tjedan, odnosno 35 minuta na dan dostatno s obzirom na navedene blagotvorne učinke očeve nazočnosti?
- U kojoj mjeri uspijevate biti prisutni u obitelji i posvetiti vrijeme supruzi i svakomu svom djetetu? Što me priječi u »povećanju minutaže«?

Što kažu žene/majke?

Kao odgovor na pitanje: *Što za mene znači i kako se osjećam kada moj suprug, polazeći od onoga što je obrađeno u prve tri teme, angažirano živi očinstvo u našoj obiteljskoj svagdašnjici?*, žene/majke odgovaraju:

- »Znači mi odgovorno roditeljstvo, brigu za djecu ljubeći ih poput nebeskog Oca, ne dajući samo materijalno, već bivajući im uzor u vjeri i moralnim vrednotama. Osjećam se ponosno i ispunjeno.«
- »Tada se kraj njega osjećam zaista voljeno i prihvaćeno, jer su to vrednote koje su prisutne u mojem srcu. Mislim da to i našu djecu odgaja prema životu za druge, odnosu s poštovanjem, prihvaćanjem, onako kako je Isus ljubio i ljubi nas.«
- »Iako mu je katkad teško, odriče se svojega slobodna vremena i pomaže u rješavanju domaćih zadaća, pripremanju ručka, igranju s djecom i svih potreba koje djeca imaju.«

RAD U SKUPINI (C)

Prvo označi izjavu koju bi najviše volio čuti od svoje supruge. Ako želiš, podijeli obrazloženje izbora s ostalim članovima skupine. Na kraju pokušajte tijekom rasprave zajedno doći do odgovorâ na sljedeća pitanja:

- Što podrazumijevate pod odgovornim očinstvom?
- U kojom mjeri uspijevate življenjem svojega očinstva učiniti da se vaše supruge osjećaju voljeno, ponosno, prihvaćeno i ispunjeno? Koliko često one izgovore ili napišu te osjećaje?
- Imate li uopće slobodnog vremena kojega biste se mogli odreći u korist djece i njihovih potreba? Kako osmisliti slobodno vrijeme da i roditelji i djeca od toga imaju dobrobit?

RASPRAVA

Poslušaj izvještaje predstavnika skupina i razmišljajući o njihovim odgovorima posvijesti poticaje koji iz njih proizlaze.

POTICAJI

Napiši na što te je potaknuo sadržaj ove kateheze i rad u skupini u kontekstu:

1. vlastita duhovna rasta

2. onoga što možeš učiniti u svojoj obitelji kao »kućnoj crkvi«

3. onoga što možeš učiniti izvan svoje obitelji, u Crkvi i društvu.

ZAKLJUČNA MOLITVA

Milosrdni Isuse, ja ti predajem svoju djecu. Ti si pravi uzor i stoga ti ih povjeravam. Daj mi milost da mogu podići svoju djecu, jer znam da bez tvoje pomoći moje nastojanje neće donijeti ploda. Pročisti moja djela i prosvijetli me u mome poučavanju djece, a posebno da im uvijek pružam dobar primjer. Oslobodi ih grijeha, uči ih da rastu u ljubavi, sačuvaj ih od lošega društva, pomози im u njihovu učenju i radu, učini ih ljubaznim i milosrdnim prema siromašnima, unesrećenima, bolesnima i patnicima. Sačuvaj ih u svojoj prisutnosti i u dobrom zdravlju, tako da mogu rasti na tvoju slavu. I kad se nakon smrti pojavim pred tobom, Bože moj, neka se tvoja i naša majka Marija zauzme za moju djecu. Amen.

Sukladno uputama voditelja otpjevaj strofu pjesme *Ja sam s vama* (PGPN, br. 273).

*Očevima dajem snagu, tješim svaku majku dragu,
u svim teškim nevoljama, ja vas hrabrim, ja sam s vama!*

Pripjev: *Ja sam s vama, Isus veli, s nama ostat žarko želi,
dok pod svetim prilikama Srce kuca: ja sam s vama!*